

# Zwerfvuil langs gewestwegen

Bermen langs gewestwegen trekken heel wat zwerfvuil aan vooral op de onbebouwde en afgelegen stukken. Ontdek hier hoe je dat probleem best aanpakt.

## 1. Overleg met wegbeheerder

Gewestwegen zijn de bevoegdheid van het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV). Om het zwerfvuilprobleem aan te pakken, zijn overleg en afstemming met die wegbeheerder cruciaal. Afspraken kunnen gemaakt worden rond opruimen en monitoren

## MONITOREN

Het Agentschap Wegen en Verkeer registreert niet apart de hoeveelheden zwerfvuil langs de gewestwegen. De gemeentes kunnen afspreken om de situatie langs de gewestwegen zelf te monitoren .

Het is belangrijk om een goed idee te krijgen van waar het afval afkomstig is dat langs de gewestwegen ligt: is het van voorbijrijdende auto's, kinderen die naar school fietsen, wachtende [vrachtwagenschauffeurs](#), auto's in de file, bezoekers ...? Op die manier kan je de acties meer afstemmen op de doelgroep

### Waarom vervuult de weggebruiker?

Een Nederlandse studie ging op zoek naar de motieven van weggebruikers die zwerfvuil op straat gooien. De belangrijkste beweegredenen zijn:

- Er ligt al zwerfvuil in de berm: iedereen doet het
- Anonimiteit: niemand ziet het
- Gemakzucht
- Geen mogelijkheid om afval in de auto te bewaren
- Per ongeluk, onbewust

## OPRUIMEN

Baken duidelijk af wie waar zwerfvuil opruimt en maak afspraken rond grijze zones (grachten, ruimte langs fietspaden...). Op die manier wordt de hele gemeente zwerfvuilvrij gemaakt.

AWV besteedt het opruimen van bermen uit aan een aannemer. Die communiceert op zijn beurt aan de gemeente wanneer de bermen worden opgeruimd en registreert de opgehaalde hoeveelheden zwerfvuil. Zo kan je als lokaal bestuur de opruimwerken beter opvolgen.

Het is ook mogelijk dat de gemeente een overeenkomst afsluit met AWV om zelf een stuk gewestweg te onderhouden. Nadeel is dat de overeenkomst inhoudt dat naast het opruimen van zwerfvuil en sluikstort de gemeente dan meteen ook de andere onderhoudstaken van deze weg op zich neemt. Daarentegen laat dit toe om deze locaties frequenter op te ruimen dan het AWV kan realiseren.

Hou rekening met volgende knelpunten:

- Op de gewestwegen primeert de vlotte doorstroom en veiligheid van het verkeer. Zorg er daarom voor dat de wegbestuurder niet wordt afgeleid tijdens opruimwerken of tellingen. Ruim bijvoorbeeld op buiten de spitsuren.
- Opruimacties met vrijwilligers kunnen op sommige locaties om veiligheidsoverwegingen niet.
- Zorg voor aangepast opruimmateriaal, zoals lange grijpers, om grachten langs gewestwegen op te ruimen

## 2. Pas de infrastructuur aan

Goed ingerichte parkings of terreinen waar vrachtwagenchauffeurs een plek vinden om te overnachten, kunnen het zwerfvuilprobleem helpen beperken.

- Voorzie voldoende, [herkenbare vuilnisbakken](#) die vaak genoeg worden leeg- en schoongemaakt. Ook asbakken, peukenpalen of -tegels zijn belangrijk.
- Reduceer de anonimiteit: goede verlichting, speeltuinen, een outdoor fitnessruimte...
- Uitbaters van de wegrestaurants of tankstations kunnen worden betrokken bij het schoonhouden van de snelwegparking. Ze kunnen bijvoorbeeld twee keer per dag een rondje maken en eventuele problemen melden aan de aannemer van dienst.

### McDonalds in Bornem

Langs de N16 in Bornem veroorzaken de klanten van fastfoodrestaurant McDonalds heel wat zwerfvuil langs de weg. In het kader van een project dat zwerfvuil naast Vlaamse gewestwegen onderzoekt, werd daarom ook met het McDonaldsfiliaal een traject doorlopen. Daarbij werd de buitenruimte van de McDonalds rondom aangepakt: geen onbestemde zones, betere positie van afvalbakken, betere verlichting, doorstroming op het terrein, aanpassen groenzones. Het resultaat: er werd veel minder zwerfvuil aangetroffen rondom het filiaal van McDonalds.

### Overlast vrachtwagens aanpakken met parkeerverbod

Met behulp van een parkeerverbod kan je het parkeren van vrachtwagens sturen naar locaties waar voldoende afvalbakken voorzien voor hun kampeerafval. .

### Miss Cleany in Hoogstraten

Daarentegen plaats je best geen straatvuilnisbakken op parkings die enkel voor carpooling worden gebruikt of op doorgaanswegen waar geen sociale controle is en geen duidelijke reden.

### 3. Richt de omgeving natuurlijk in

Uit onderzoek blijkt dat weggebruikers minder geneigd zijn om gebieden te vervuilen die als natuur aanvoelen.

- Door het gras op de bermen minder frequent en minder kort te maaien ziet de weggebruiker de berm als een stukje natuur en valt het aanwezige zwerfvuil minder op. Daardoor lijkt de [omgeving](#) schoner en heeft de weggebruiker minder de neiging om de berm te vervuilen. Dit gaat enkel op als dit inderdaad wordt gezien als een waardevol stukje natuur. Ook zorgt hoger bermgras ervoor dat zwerfvuil minder zichtbaar is en minder accuraat kan worden geteld.
- Plant bloemen, die zorgen voor een mooier en frisser uitzicht.
- Heesters zijn dan weer geen goed idee, want daarin blijft meer zwerfvuil hangen.

### 4. Sensibiliseer de weggebruiker

Als je bermborden plaatst om weggebruikers te [sensibiliseren](#), hou je best rekening met de volgende tips:

- Voorzie voldoende grote borden en plaats ze op de juiste hoogte zodat ze zichtbaar zijn vanuit de wagen, ook vanuit vrachtwagens.
- Zet de borden op plekken waar chauffeurs stoppen, wachten of moeten vertragen. Ook parkings of parkeerstroken zijn ideale plaatsen.
- Om alle weggebruikers te bereiken, maak je best zo weinig mogelijk gebruik van tekst. Langs gewestwegen rijden immers nogal eens toeristen of buitenlandse transporteurs.
- Plaats bij voorkeur een spandoek: de stellages zijn herbruikbaar en om te vormen tot een ander formaat.
- Zorg dat andere affiches aan kruispunten zo snel mogelijk na het evenement worden weggehaald. Anders creëren ze een vervuild beeld.
- Maak voor de boodschap op deze borden gebruik van de inzichten van de gedragsbeïnvloeding .

#### Ogen op de weg

In Nederland werden op- en afritten van de autosnelweg voorzien van bermborden. Daarop was een afbeelding te zien van een paar ogen, een pictogram van en de afstand tot een vuilnisbak. Op die manier voelden mensen zich bekeken, waardoor ze zich minder anoniem voelden en geen afval op straat gooiden.

### 5. Handhaaf op hotspots

Langs gewestwegen zijn er veel locaties waar sluikestorten regelmatig terugkomt of veel zwerfvuil aanwezig is, zogenaamde hotspots. Dit zijn locaties bij uitstek om in te zetten of handhaving, al dan niet met camera's.